

**MASTERCLASS
WONEN EN ZORG**

PROGRAMMA

12 OKTOBER 2022

MASTERCLASS WONEN EN ZORG

STRATEGIEESSIE III

TECHNOLOGIE & (SOCIALE) INNOVATIE

Technologie en sociale innovatie vormen een deel van de oplossing in de opgave voor wonen en zorg. Technologische vernieuwingen in de zorg en in de gebouwde omgeving leveren efficiëntie en voegen daadwerkelijk waarde toe aan het leven van mensen die afhankelijk zijn van continue zorg. Wat zijn mogelijkheden en welke duurzame en schaalbare technologieën kunnen we nu al of straks toepassen? Met sociale innovatie ligt het initiatief weer bij de mensen waar het om gaat. Niet organiseren voor, maar met bewoners en gebruikers. Of gewoon ondersteunen waar het kan.

Inhoud

DEELNEMERS EN INDELING	3
PROGRAMMA	4
GEZAMENLIJK PERSPECTIEF WILFRID OPHEIJ.....	7
EMPATHISCHE LEEFOMGEVING MASI MOHAMMADI.....	8
PARALLELSESSIE A WAARDEVOLLE TECHNOLOGIE BRIGITTE BOON	9
PARALLELSESSIE B VERHOGEN VAN DE LEVENSKWALITEIT WENDY HUGOOSGIFT CONTRERAS	10
PARALLELSESSIE C SUCCESVOLLE TECHNOLOGISCHE INNOVATIES IN DE ZORG EVELINE WOUTERS	11
PARALLELSESSIE X RADICAAL INTEGRAAL PETER DE VISSER	13
PARALLELSESSIE Y GRIJZE DUURZAAMHEID PETER BOERENFIJN	16
PARALLELSESSIE Z GEBIEDSGERICHTE AANPAK KARIN SCHREDERHOF	19

Locatie

Kasteel Woerden | Kasteel 3 | 3441 BZ Woerden

Reizen met het openbaar vervoer

Het kasteel is uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. Trein- en busstation Woerden ligt op slechts vier minuten loopafstand. Vanaf het Stationsplein-Noord rechtdoor over de Stationsweg. Volg de weg naar links bij Oostdam, u loopt langs het water. De weg maakt vervolgens een flauwe bocht naar links. Het kasteel bevindt zich meteen na deze bocht aan uw linkerhand.

Parkeren op de parkeerplaats van Kasteel Woerden

Direct achter het kasteel bevindt zich een eigen parkeerplaats met 50 parkeerplaatsen. Deze plaatsen zijn op basis van beschikbaarheid en kunnen niet worden gereserveerd. Het parkeerterrein is voorzien van een slagboom. Voor vertrek kunnen we een gratis uitrijkaart ophalen bij de receptiebalie.

Voor navigatie kan je gebruiken: Defensie-eiland 165, 3441 XC Woerden. Het parkeerterrein van het kasteel ligt echter LINKS. (dus niet de parkeergarage inrijden)

Parkeren bij Defensie-Eiland (2 minuten lopen)

Indien het parkeerterrein vol is dan liggen er vlakbij een publieke parkeergarage en nog eens drie parkeerterreinen. Direct achter de parkeerplaats van het kasteel bevindt zich parkeergarage Defensie Eiland. Deze parkeergarage beschikt over 80 plaatsen (inclusief 6 oplaadpunten voor elektrische auto's). De kosten bedragen €2,00 per uur. Adres voor navigatie: Defensie-eiland 165, 3441 BZ Woerden.

Team

Dorothee Kaiser	06-51311392
Dorrit Gruijters	06-52088218
John Bos	06-53905392

Legenda

- Auto (solid green line)
- Lopend (dashed red line)
- Spoor (black dashed line)
- Kasteel Woerden (green area with dots)
- Castellum (orange square)
- P+R Polanerbaan (P1)
- Albert Heijn (P2)
- Defensie-eiland (P3)

DEELNEMERS EN INDELING

		aanwezig	SESSIE 1	SESSIE 2	Tafel
Mohamed	Baba		A	X	6
John	Bos		-	-	-
Johan	ten Cate		A	Y	6
Arjan	Deutekom		A	X (vz)	5
Eddy	van Doorn		B	X	5
Paul	van Gennip		C	Y	4
Erik	Gerritsen		C	Y	3
Yvonne	de Groot	vanaf 16:00	-	Z	5
Dorrit	Gruijters		C	Z	-
Rob	Hoffmann		C	Z	4
Bert	Hogeboom		B	Z	4
Ruud	Jacobs		C	X	3
Dorothee	Kaiser		B	Y	-
Sophie	Keulemans		C	X	4
André	Kok		C	Z	6
Willeke	Koops		A	Y	3
Mirjam	Kräwinkel		A	X	2
Wil	van de Laar		C (vz)	X	5
Kitty	de Laat		B	X	2
Gerland	Laureijssen		C	X	4
Dennis	Lausberg		A	Z	1
Joost	Lobée		B	Z (vz)	6
Anthonie	Maranus		B (vz)	X	3
Edwin	Martinus		B	Z	3
Rosan	Oostveen	alleen plenair	-	-	1
Toke	Piket		A	X	2
Co	Politiek		B	Y	1
Evert	Remmerswaal		C	Z	5
Henriëtte	Rombouts		A	Y (vz)	6
Tinka	van Rood		A (vz)	Z	4
Anne-Marie	Schram		A	Z	2
Elmer	Schrik		A	X	2
Johan	Schudde		C	X	3
Bas	Sievers		A	Y	2
Jolanda	Teeuwen		A	Z	1
Eric	Temmink		A	Z	1
Paul	Terwisscha		B	X	1
Corine	Verver		B	X	1
Inge	Zwijnenberg		A	Y	5

PROGRAMMA

10:30 Inloop & ontmoeting

@ restaurant (10.45 uur verplaatsen naar Ridderzaal Floris V)

11:00-12:00 Gezamenlijk perspectief

Wilfrid Opheij Common Eye

Wat is er nodig om effectief samen te werken? Hoe breng je een samenwerking tot stand? Wat zijn de condities en waarop moet je dan letten!?

12:00-12:45 *Lunch (12.45 uur verplaatsen naar Ridderzaal Floris V)*

13:00-14:00 Empathische leefomgeving, *De menselijke maat als rode draad van het Nieuwe Wonen Masi Mohammadi, Empathic Living Labs, Tue*

De omgeving wordt gevormd door menselijke behoeften, sociale patronen, technologie en ruimtelijke mechanismen. We onderzoeken hoe deze wisselwerking de toekomst van wonen en zorg beïnvloedt en hoe we de gebouwde omgeving kunnen inzetten als hulpmiddel voor sociale en maatschappelijke uitdagingen.

14:00-14:15 *Pauze en verplaatsen*

14:15-15:45 Parallelsessies Ronde I

Parallelsessie A

@ Ridderzaal Floris V

Parallelsessie B

@ Van Beierenzaal

Parallelsessie C

@ Van Brunswijckzaal

Waardevolle Technologie

Brigitte Boon, Academy het Dorp
Ruud de Nooij

Verhogen van de levenskwaliteit

Wendy Hugoosgift Contreras,
Tunstall

Technologische innovaties in de zorg

Eveline Wouters, Tilburg
University

Mohamed Baba
Johan ten Cate
Arjan Deutekom
Willeke Koops
Mirjam Kräwinkel
Dennis Lausberg
Toke Piket
Henriëtte Rombouts
Tinka van Rood (vz)
Anne-Marie Schram
Elmer Schrik
Bas Sievers
Jolanda Teeuwen
Eric Temmink
Inge Zwijnenberg

Eddy van Doorn
Bert Hogeboom
Dorothee Kaiser
Kitty de Laat
Joost Lobée
Anthonie Maranus (vz)
Edwin Martinus
Co Politiek
Paul Terwisscha
Corine Verver

Paul van Gennip
Erik Gerritsen
Dorrit Gruijters
Rob Hoffmann
Ruud Jacobs
Sophie Keulemans
André Kok
Wil van de Laar (vz)
Gerland Laureijssen
Evert Remmerswaal
Johan Schudde

15:45-16:00 *Pauze en verplaatsen*

16:00-17:30 Parallelsessies Ronde II

Parallelsessie X <i>@ Ridderzaal Floris V</i>	Parallelsessie Y <i>@ Van Beierenzaal</i>	Parallelsessie Z <i>@ van Brunswijkzaal</i>
Innoveren op buurtniveau Peter de Visser, RadarGroep	Grijze duurzaamheid Peter Boerenfijn, Habion	Gebiedsgerichte aanpak Karin Schrederhof, gemeente Delft Arjan Primus
Mohamed Baba <i>Arjan Deutekom (vz)</i> Eddy van Doorn Ruud Jacobs Sophie Keulemans Mirjam Kräwinkel Wil van de Laar Kitty de Laat Gerland Laureijssen Anthonie Maranus Toke Piket Elmer Schrik Johan Schudde Paul Terwisscha Corine Verver	Johan ten Cate Paul van Gennip Erik Gerritsen Dorothee Kaiser Willeke Koops Co Politiek <i>Henriëtte Rombouts (vz)</i> Bas Sievers Gilbert Tychon Inge Zwijnenberg	Yvonne de Groot Dorrit Gruijters Rob Hoffmann Bert Hogeboom André Kok Dennis Lausberg <i>Joost Lobée (vz)</i> Edwin Martinus Evert Remmerswaal Tinka van Rood Anne-Marie Schram Jolanda Teeuwen Eric Temmink

17:30 – 17:45 korte pauze incl drankje en eerste hapje om mee te nemen naar de plenaire sessie

17:45-19:00 Terugblik op Masterclass
Plenaire discussie onder leiding van John Bos
@ Ridderzaal Floris V

Wat nemen we uit deze masterclass mee voor onze opdracht in wonen, zorg en welzijn voor kwetsbare mensen. We blikken terug op de strategiesessies in Nederland, de bezoeken aan Helsinki en Barcelona en discussiëren over de bouwstenen (omgeving, bouwen, (alternatieve) financiering, samenwerking, sociale innovatie, personeel en zorgverlening).

19:00-20:30 Dinerbuffet
@ restaurant

20:30 Einde

Tafelindeling plenair

TAFEL 1	TAFEL 2	TAFEL 3
Dennis Lausberg Rosan Oostveen Jolanda Teeuwen Eric Temmink Paul Terwisscha Corine Verver	Mirjam Kräwinkel Kitty de Laat Toke Piket Anne-Marie Schram Elmer Schrik Bas Sievers	Erik Gerritsen Ruud Jacobs Willeke Koops Anthonie Maranus Edwin Martinus Johan Schudde
TAFEL 4	TAFEL 5	TAFEL 6
Paul van Gennip Rob Hoffmann Bert Hogeboom Sophie Keulemans Gerland Laureijssen Tinka van Rood	Arjan Deutekom Eddy van Doorn Wil van de Laar Co Politiek Evert Remmerswaal Inge Zwijnenberg	Mohamed Baba Johan ten Cate André Kok Joost Lobée Henriëtte Rombouts Yvonne de Groot

GEZAMENLIJK PERSPECTIEF

WILFRID OPHEIJ

11:00 – 12:00

**Wat is er nodig om effectief samen te werken? Hoe breng je een samenwerking tot stand?
Wat zijn de condities en waarop moet je dan letten?**

SPREKER

**Wilfrid Opheij, oprichter, partner en adviseur
Common Eye BV**

Wilfrid Opheij (1960) is mede oprichter en partner van het adviesbureau Common Eye (sinds 2013), een bureau gespecialiseerd in samenwerken in netwerken, allianties en partnerships in maatschappelijke sectoren. Daarvoor werkte hij ruim 25 jaar als bestuursadviseur en partner bij Twynstra Gudde (1987- 2013). Wilfrid studeerde Bouwkunde aan de TU/e (1983, kandidaats) en bedrijfskunde aan EUR (1986, master). Hij promoveerde in 2008 aan de Universiteit van Tilburg op het proefschrift, getiteld 'Bestuurder zijn van betekenis. Allianties en netwerken vanuit bestuurlijk perspectief'

Wilfrid is adviseur in hart en nieren. De laatste jaren 20 jaar adviseert hij veel over samenwerkingsvraagstukken tussen en binnen organisaties. Hij heeft een brede ervaring met de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden tussen verschillende partijen. Dit zijn zowel regionale, horizontale, verticale als laterale (partijen met partijen uit andere sectoren) samenwerkingsverbanden.

Het gaat om onder meer netwerken, allianties, ketens, partnerships, coöperaties. Daarbij vervult hij de rollen van procesbegeleider, expertadviseur (in samenwerkingsvraagstukken), kwartiermaker, begeleider van conferenties, technisch voorzitter, evaluator en opleider. Daarnaast heeft hij zich gespecialiseerd in samenwerkingsstrategie, en samenwerkingsvaardigheid. Wilfrid heeft veel opdrachten uitgevoerd in de zorgsector: eerste lijn, (academische) ziekenhuizen, VVT, GGZ, GGD's, zorgverzekeraars en andere financiers, welzijn, jeugdzorg. Ook heeft hij diverse opdrachten gedaan voor ZBO's zoals ACM (ten tijde van NMA), IGJ, en Patiëntenorganisaties en branche- en koepelorganisaties.

Wilfrid voert ook opdrachten uit in andere sectoren, zoals de woningbouwsector, gemeentelijke samenwerking, samenwerking in de pensioensector. En uiteraard tussen bovengenoemde sectoren. Wilfrid is in en naast zijn advieswerk ook op zoek naar conceptuele aarding en onderbouwing. hij schreef een groot aantal publicaties over samenwerken tussen organisaties.

COMMONEYE

www.commoneye.nl

Common Eye is een adviesbureau gespecialiseerd in samenwerken in netwerken, partnerships en allianties. Common Eye is opgericht vanuit de overtuiging dat geen enkele organisatie alleen de complexe en betekenisvolle vraagstukken van deze tijd kan oplossen. Samen kun je meer bereiken dan ieder afzonderlijk. Sommige kansen kun je alleen samen benutten en ook voor veel problemen geldt dat je ze alleen in samenwerking kunt oplossen. Samenwerken is dus nodig maar niet vanzelfsprekend.

EMPATHISCHE LEEFOMGEVING

MASI MOHAMMADI

13:00 – 14:00

De omgeving wordt gevormd door menselijke behoeften, sociale patronen, technologie en ruimtelijke mechanismen. We onderzoeken hoe deze wisselwerking de toekomst van wonen en zorg beïnvloedt en hoe we de gebouwde omgeving kunnen inzetten als hulpmiddel voor sociale en maatschappelijke uitdagingen.

SPREKER

Prof. dr. Masi Mohammadi
Empathic Living Labs, TUE

Een progressieve houding, rekening houdend met de functionele kaders, kenmerkt Masi Mohammadi, hoogleraar 'Smart Architectural Technologies' aan de TU Eindhoven en lector 'Architecture in Health' bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Masi onderzoekt innovatieve ruimtelijke concepten en methoden voor het bevorderen van de kwaliteit van de woonomgeving. Nu de participatiesamenleving en gezond en zelfstandig wonen hoog in het vaandel staan, spelen technologische innovaties een belangrijke rol bij de realisatie van deze doelen. In dit kader ontwikkelt Mohammadi het concept voor het 'Huis als Mantelzorger', een visie die weer een stap verder gaat dan 'de slimme woonomgeving' en nadrukkelijker inspeelt op het gedrag en de wensen van de gebruiker. 'Huis als Mantelzorger' is een woonomgeving die 'meevoelt' met de ouder wordende bewoner en in zekere zin de functie vervult of ondersteunt van mantelzorger.

Als bestuurslid en/of voorzitter van meer dan 15 (inter)nationale commissies en onderzoeksnetwerken op het gebied van wonen met zorg heeft ze brede ervaring in cross-disciplinair onderzoek en het vertalen daarvan naar de praktijk. Mohammadi is initiatiefnemer van de 'Empathic LivingLabs', waar zij in samenwerking met industriële en maatschappelijke partners wetenschappelijke kennis opbouwt en toepast in de dagelijkse praktijk. Momenteel werken er 20 onderzoekers onder haar leiding aan de realisatie van dit programma.

Vanwege deze nieuwe verbindingen tussen vakdisciplines, de samenleving en haar lectoraat (HAN) heeft het Koninklijk Instituut Voor Ingenieurs haar lectoraat benoemd als KIVI-Chair.

EMPATHIC LIVING LABS

<https://www.empathischewoning.nl/livinglabs/>

Het onderzoeksprogramma 'Empathische woning' is gericht op de drie hoofd bouwelementen in een gebouw: vloer, wanden en dak. Binnen deze thema's werken groepen studenten, onderzoekers, docenten en marktpartijen in co-creatie samen om innovatieve (woon)concepten in de praktijk te onderzoeken, vorm te geven, te ontwikkelen, te realiseren en te testen. Voor dit doel is in samenwerking met partners uit het bedrijfsleven een demo- en onderzoekswoning gerealiseerd op het Industriepark Kleefse Waard aan de Westervoortsedijk 73 te Arnhem. De

onderzoekswoning is een instrument (proeftuin) voor kennistransfer en praktijkbestendig maken van de theoretische concepten, die ontwikkeld zijn in ons onderzoeksprogramma 'Empathische woonomgeving'. Het doet dienst als laboratorium voor studenten, showcase voor onderzoek en inspiratie voor bezoekers.

PARALLELSESSIE A

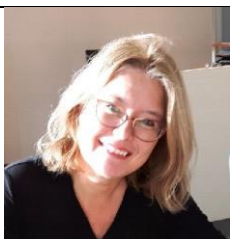
WAARDEVOLLE TECHNOLOGIE

BRIGITTE BOON

14:15 – 15:45

Door gebruik te maken van betrouwbare technologie verandert het bouwproces, de organisatie en het zorgproces. Laat technologische innovatie daadwerkelijk waarde toevoegen aan het leven van kwetsbare mensen. 'Ik zou willen dat het in de zorg net zo gewoon wordt om technologie te gebruiken als in ons eigen leven. We hebben het nu nog over e-health en digital health, maar ik hoop dat we technologie straks gewoon toepassen waar het handig is. Omdat het fijn is voor de cliënt, of de zorgverlener ondersteunt.'

SPREKER

Brigitte Boon
Bestuurder, Academy Het Dorp

Brigitte Boon studeerde Gezondheidswetenschappen aan de Universiteit Maastricht, en promoveerde aan de Universiteit Utrecht. Ze werkte als postdoc en UD en ging daarna aan de slag als onderzoekscoördinator Alcohol Voorlichting en Preventie bij NIGZ. Van 2004 tot 2008 was ze Research Manager bij het Wetenschappelijk Bureau voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving (IVO). Daarna werkte ze tien jaar voor het Trimbos Instituut (2008-2018) achtereenvolgens als Senior Research Manager, Director Public Mental health en Chief Digital Mental Health Officer. Sinds 2018 is Brigitte Boon verbonden aan Academy Het Dorp als Chief Research Officer Digital Healthcare, waar ze sinds januari 2021 de rol van bestuurder op zich nam. Tevens is ze Hoofd Wetenschappelijk Onderzoek bij gehandicaptenzorgorganisatie Siza. Sinds 1 juni 2021 is Brigitte *Bijzonder hoogleraar Data en technologie voor persoonsgerichte en duurzame gehandicaptenzorg* bij Tranzo.

Ruud de Nooij
Innovatie Adviseur

Ruud is innovatie adviseur bij AHD sinds 2016. Daarvoor was hij al verbonden aan Siza en Het Dorp sinds 2008. Ruud heeft een Masters in Medical Engineering bij de Tue afgerond in 2006. Van 2011-2015 heeft Ruud (in de avonduren) de theateropleiding Selma Susanna gevolgd en afgerond.

ACADEMY HET DORP (AHD)

<https://www.academyhetdorp.nl/>

**ACADEMY
HET DORP**

Bij AHD werken we aan de onderbouwing en implementatie van zorgtechnologie. Meer mogelijk maken voor mensen met een beperking, door inzet van technologie. Dat is de ambitie van Academy Het Dorp. We zijn een onderzoeks- en adviesbureau met expertise op zowel technologie als langdurende zorg en ondersteuning. Onze onderzoekers doen onderzoek naar de ontwikkeling, implementatie en de toegevoegde waarde van technologie. De adviseurs adviseren zorgorganisaties en leveranciers over duurzame implementatie van technologische oplossingen in de dagelijkse praktijk van de zorg- en ondersteuningsprocessen. En de betrokken ervaringsdeskundigen denken en werken in alle fasen van projecten mee. Zo zorgen we er samen voor dat technologie een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de langdurende zorg.

PARALLELSESSIE B

VERHOGEN VAN DE LEVENSKWALITEIT

WENDY HUGOOSGIFT CONTRERAS

14:15 – 15:45

Eenzaamheid en sociaal isolement zijn ernstige problemen die een grote impact hebben op het geestelijke en lichamelijke welzijn. Hoewel authentiek menselijk contact moeilijk te vervangen is, kunnen technologische innovaties steeds beter de levenskwaliteit van mensen verbeteren. Hoe dragen de inzichten uit het buitenland bij aan een transitie binnen het Nederlandse zorglandschap?

SPREKER

Wendy Hugoosgift Contreras

Global Director Monitoring Services, Tunstall Healthcare

Voordat Wendy in 2017 bij Tunstall in dienst trad, had ze verschillende managementfuncties in dienstverlenende sectoren in Europa en Amerika, onder meer als Business Unit Manager van Dutch Response Center De ZorgCentrale.nl en ATA, partner van Tunstall. Ze heeft een bewezen staat van dienst in business development, marketing, algemeen management en het succesvol leiden van grote aanbestedingen. Binnen de Technology Enabled Care-markt heeft Wendy een uitgebreid netwerk van marktleiders en als thought leader heeft ze zelf een actieve rol om de overgang naar nieuwe modellen van Connected Health and Care te ondersteunen. In haar rol als Global Director Monitoring Services ondersteunt Wendy de transitie naar een continuüm van Health & Care met volwassen serviceproposities, gebruik van nieuwe technologieën als AI en co-creatiepartners.

TUNSTALL

Tunstall is wereldwijd marktleider op het gebied van Connected Care en Connected Health met aanwezigheid in 49 landen. Met 60 jaar ervaring integreert Tunstall innovatieve oplossingen. Onze missie: Het bieden van technologisch gedreven diensten die onze klanten faciliteren om goede zorg op de juiste plek, op het juiste moment te leveren. Ruim 5,4 miljoen gebruikers ter wereld onderschrijven onze visie: Een wereld waarin mensen de vrijheid hebben om onbezorgd hun eigen leven te leiden in een woonomgeving van hun keuze.

Voor zorgorganisaties, ziekenhuizen, behandelcentra, huisartsen en andere professionals faciliteert Tunstall de efficiency van werkprocessen met serviceconcepten die ontzorgen. Samen met partners, zorgverzekeraars en patiëntenverenigingen werkt Tunstall er hard aan om de zorg nog beter te maken, met een verbeterde zorgervaring, een betere algemene gezondheid en lagere kosten.

PARALLELSESSIE C

SUCCESSVOLLE TECHNOLOGISCHE INNOVATIES IN DE ZORG

EVELINE WOUTERS

14:15 – 15:45

Technologische mogelijkheden groeien met de dag, maar dit roept ook vragen over de toekomst op. Hoe kunnen ouderen tot op hoge leeftijd veilig zelfstandig blijven wonen? Hoe kan technologie werkelijk bijdragen aan het verbeteren van de zorg? Hoe blijft de zorg toegankelijk voor iedereen?

SPREKER

Eveline Wouters
Hoogleraar 'succesvolle technologische innovaties in de zorg', Tilburg University

Eveline Wouters is opgeleid als arts en epidemioloog en werkt als lector bij Fontys Paramedische Hogeschool en bijzonder hoogleraar bij Tranzo, Tilburg Universiteit. Haar onderzoek betreft technologische en sociale innovaties in de gezondheidszorg, met de focus op menselijke factoren die van invloed zijn op het ontwerp en de acceptatie en implementatie van technologie in de breedte van de zorg. Het kijken vanuit meerdere perspectieven (o.a. patiënt/ cliënt/ bewoner, zorgmedewerker en bedrijf) is daarbij kenmerkend. Eveline is toezichthouder bij enkele zorgorganisaties in de langdurige zorg en auteur van (studie)boeken over zorg, ontwerpen en technologie.

FONTYS PARAMEDISCHE HOGESCHOOL/ TRANZO

Technologische innovaties bieden een kans om bij te dragen aan meer zelfregie en kwaliteit van leven voor mensen die een (chronisch) gezondheidsprobleem hebben. Om dit te bereiken moet tegelijkertijd sprake zijn van een sterke sociale vernieuwing, waardoor de technologie tot nieuw gedrag en nieuwe samenwerkingsverbanden leidt. De impact daarvan is onder meer dat gezondheidsverschillen worden verkleind. Daarnaast is er een positievere kijk op gezondheid noodzakelijk, met meer nadruk op wat nog wèl mogelijk is en minder op wat zorgbehoevenden niet meer kunnen. EHealth, zorgtoepassingen via internet, domotica en robotica zijn voorbeelden van technologische opties. Technisch gezien is al veel mogelijk om de zorg aan chronisch zieken te verbeteren, waarbij de autonomie (zelfregie) van de zorgbehoevende versterkt en de kwaliteit van leven verbeterd wordt. Via internet kan informatie uitgewisseld worden met de zorgprofessional. Denk bijvoorbeeld aan het digitaal doorgeven van bloedwaarden of videocontact met de thuiszorg. Het ultieme doel is dat technologie 'een zorg minder' betekent. Maar of technologie ook echt succesvol is hangt van vele, en vooral ook menselijke, factoren af. Immers: bij de toepassing van dit soort technologie zijn veel (verschillende) professionals en patiënten betrokken en dat maakt het complex.

A series of horizontal lines for writing, starting from the top of the page and extending down to just above the footer. The lines are evenly spaced and cover most of the page width.

PARALLELSESSIE X

RADICAAL INTEGRAAL

PETER DE VISSER

16:00 – 17:30

Hoe integreren we wonen, welzijn en zorg vanuit de behoefte op buurtniveau, zonder indicaties en urenregistraties? Een gesprek met Peter de Visser (zorgmanager van het jaar 2019) over cultuur, regels en financiering.

SPREKER

Peter de Visser
Directeur RadarGroep

Peter studeerde aan de Hotel Management School in Maastricht. Na ruime ervaring opgedaan te hebben in een aantal units binnen Facilicom, waar hij zakelijke diensten verleent, nam hij in 2014 de verantwoordelijkheid op zich voor de nieuwe divisie Inluzio. Met zijn uitgesproken opvattingen wordt hij door velen beschouwd als een visionair en pleitbezorger op het gebied van innovatie en transformatie van de zorg in Nederland. In 2019 koos magazine Zorgvisie hem tot Zorgmanager van het jaar. Peter de Visser vormt vanaf 1 maart 2022 samen met Bart Verhagen de directie van RadarGroep.

RADAR, BUREAU VOOR SOCIALE VRAAGSTUKKEN

www.radar-groep.nl

Radar is als bureau voor sociale vraagstukken actief in het sociaal domein. Al meer dan 30 jaar is werken aan een betere samenleving hun missie. Dat doet Radar door overheid, non-profitinstellingen en publieke professionals beter te laten werken. Zij adviseren, leiden op en lenen professionals tijdelijk uit. Radar heeft zich ontwikkeld van een groepje welzijnswerkers die geen zin hadden om bij een landelijk kennisinstituut te gaan werken tot een netwerk van diverse kleinschalige bedrijven waar bevlogen medewerkers samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en vooral ook met bewoners zelf, tal van problemen aanpakken.

De diensten van Radar bestaan uit *advies, training en opleiding* en *detachering en personeelsdiensten*. De adviezen ontstaan vanuit een integrale aanpak op fysiek, sociaal en economisch gebied.

RadarVertige biedt trainingen, begeleidingen, coaching en leermiddelontwikkeling aan publieke professionals en hun klanten en RadarPersoneel levert professionals voor de sector zorg & welzijn. Daarnaast bieden zij uiteenlopende personeelsdiensten, competentie management, assessments en pedagogische ontwikkelingstrajecten.

ARTIKEL

'Jouw oplossing is niet altijd dé oplossing'

Interview met Peter de Visser

Door Laura Cuijpers, 25 juni 2020

<https://sprankmagazine.nl/jouw-oplossing-is-niet-altijd-de-oplossing/>

Peter de Visser bepleit een 'radicaal integrale' aanpak in de uitvoering. En daar is helemaal geen grote systeemwijziging voor nodig, zegt hij. 'Ik vind het belangrijk dat mensen zien dat ze zelf iets kunnen doen. Binnen het huidige systeem is er heel veel ruimte om tot verandering te komen.'

De decentralisaties van vijf jaar geleden waren een uitgelezen kans voor bedrijven om een plekje te veroveren in het nieuwe sociaal domein. Facilicom, tot dan toe gespecialiseerd in facilitaire dienstverlening, was een van die bedrijven. In 2014 richtte het Incluzio op, een brede dienstverlener in het sociaal domein die onder andere hulp in de huishouding en zorg op afstand aanbiedt. In Utrecht werken inmiddels ruim tweehonderd professionals van Incluzio in buurtteams in de wijk, in de gemeente Hollands Kroon in Noord-Holland is het bedrijf integraal verantwoordelijk voor alle taken uit de Wmo en de Jeugdwet en in meerdere Rotterdamse wijken is het via stichting WMO Radar verantwoordelijk voor het gebiedsgerichte welzijn.

Die 'radicaal integrale' aanpak van Incluzio, wat houdt die in?

"Radicaal integraal gaat uit van het meest praktische op individueel niveau. Als je een probleem hebt, dan past dat vaak niet precies binnen de definitie van een bepaalde zorgvraag. Bijvoorbeeld: iemand die zijn baan verliest, gaat naar het UWV. Maar thuis ontstaat er druk op het gezin en krijgt hij ruzie met zijn vrouw. Het gaat altijd om de samenhang, terwijl het sociaal domein nu zo is ingericht dat voor alle deelproblemen een expert en een regeling bestaat. En ja, natuurlijk heeft een dokter een andere rol dan een schuldhulpverlener. Maar radicaal integraal betekent voor ons: niet uitgaan van jouw oplossing, maar zo dicht mogelijk komen bij wat relevant is voor degene die tegenover je zit. En dat laat zich vaak slecht vangen in afgebakende taakgebieden."

Hoe krijg je het voor elkaar om zo te werken?

"Als je integraal werken belangrijk vindt, dan moet je niet de uitvoerende taak heel smal maken. Dus niet alles per uur of handeling willen vastleggen. Dat proberen wij echt te vermijden. Een professional heeft aan de ene kant te maken met een mens met een zorgvraag en aan de andere kant met het protocol van de organisatie. Dat protocol kan zó dominant zijn, dat mensen eigenlijk niet meer de ruimte hebben om echt te luisteren. Kijk dus goed naar de voorgeschreven werkwijze en hoe die misschien wel afleidt van dat integrale perspectief. Concreet betekent dat bijvoorbeeld dat onze huishoudelijke hulpen de ruimte hebben om zelf hun werk in te plannen, op basis van wat nodig is per klant. Onze centrale plancapaciteit hebben we daarom afgebouwd."

Dat betekent ook wat voor het vertrouwen in je medewerkers.

"Vertrouwen is cruciaal. In je medewerkers en in je klanten. Ik vind dat we de wereld veel te veel vanuit wantrouwen en incidenten aan het inrichten zijn. Daar zit een idee van maakbaarheid achter. Als we maar continu verbeteren, dan komen we er wel. Ik ben groot voorstander van verbeteren, maar continu verbeteren zal er nooit toe leiden dat we altijd alles foutloos doen. Dus ga ik er gewoon van uit dat dingen fout gaan. En dat is ook niet erg. De kans dat medewerkers fouten maken is kleiner als je hun vertrouwen geeft, dan wanneer je elke fout meteen vertaalt naar een handelswijze die iedereen moet volgen. Daar ben ik van overtuigd. Dat geldt ook voor de discussie over tegenprestaties en uitkeringen. Geen enkel mens wil de hele dag thuis op de bank hangen, iedereen wil nuttig zijn."

'Te veel discussies gaan over hokjes'

Wordt er nog te weinig vertrouwen gegeven?

"Ik vind dat dat veel te weinig gebeurt in organisaties. Kijk naar de administratieve druk, daar wordt veel over geklaagd. Maar we leggen heel veel vast zonder dat een wet dat voorschrijft. Naar mijn ervaring is vrijwel elke gemeente hierop aan te spreken. Dan kun je uitleggen: we zijn aan het registreren omdat jij dat belangrijk vindt, maar dat leidt enorm af van het leveren van kwaliteit. Dus waarom wil je dat eigenlijk weten? Als we dat begrijpen, kunnen we meestal wel een alternatief bedenken waar de gemeente in meegaat."

Integraal werken betekent ook een einde maken aan het hokjesdenken.

“Ja. Ik heb dat zelf met mijn vader meegemaakt die soms zijn medicijnen vergat. De wijkverpleging komt daarvoor langs. Die ziet dan dat hij alleen woont en het steeds moeilijker vindt om contacten met anderen te onderhouden. Een goede wijkverpleegkundige voert daar een gesprek over, maar vaak blijft het daar dan bij; die moet ook weer door. En voor mijn vader was de drempel te groot om er zelf iets mee te doen. Ik vind overigens dat de discussie over hokjes te veel gekoppeld wordt aan stelsels, zoals de Zorgverzekeringswet versus gemeentelijke financiering en de Wet langdurige zorg. Ik denk dat het probleem dieper zit. Namelijk bij het vertrouwen in die professional. De professional moet uitgedaagd worden om los te komen van de eigen oplossingen en durven accepteren dat hij of zij de oplossing misschien helemaal niet heeft.”

Inclusio is onderdeel van Facilicom, van oorsprong een bedrijf in facilitaire dienstverlening. Wat viel op bij de overstap naar het sociaal domein?

“Ik vind het fijn dat je in het sociaal domein vanuit een gelijkwaardige positie samen met de opdrachtgever tot vernieuwing komt. Maar in het begin was het ook wennen. Soms vond ik het wel een beetje ‘hoog over’. Dan dacht ik bij een overleg vaak: oké, mooie visie, maar wie gaat dan wat doen? De vertaling naar een concrete uitvoering op de werkvloer is in de facilitaire dienstverlening veel normaler. In het sociaal domein gaat het toch vaker over beleid of een stip op de horizon.”

Welke lessen uit het bedrijfsleven brengen jullie mee naar het sociaal domein?

“In het sociaal domein wordt het belang van de taak vaak verward met het belang van de organisatie zelf. De vraag moet zijn wie de taak efficiënt en goed uitvoert. Je kunt natuurlijk altijd zeggen dat er meer mensen zijn met een hulpvraag en dat er dus meer geld moet komen. Maar als aanbieder heb je ook de verplichting om aan te tonen dat geld effectief besteed wordt en dat je dienstverlening relevant is. Dat denken zit bij ons bedrijf in het DNA. Ik moet er wel bij zeggen dat ik niet voor een ongebreideld concurrentiemodel ben; ik geloof helemaal niet in eindeloos aanbesteden. De complexiteit van het sociaal domein vraagt om lange contracten en wederzijds vertrouwen.”

Gaat dat samen met het maken van winst?

“Aanbieders die meer dan 10 procent winst maken en die winst ook nog eens uitkeren aan aandeelhouders, dat is echt niet oké. Aan de andere kant, een gemeente geeft je een budget en wil dat iedereen die dat nodig heeft daarmee snel geholpen kan worden. Zij vragen van jou als aanbieder dat je een risicovolle taak uitvoert en niet bij elk zuchtje tegenwind om extra geld komt vragen. Om risico te kunnen lopen en te kunnen blijven vernieuwen en ontwikkelen, moet je vermogen opbouwen. Wij streven naar een winstmarge van maximaal 4 procent. Dat hebben we ook nodig om te kunnen blijven investeren in vernieuwing.”

'Laat mensen lekker zelf bepalen of ze iets kunnen'

“Na deze gezondheids crisis zie je de volgende crisis al aankomen. Die gaat over verschillen tussen bevolkingsgroepen die groter worden en de economische recessie. Er zullen veel mensen ontslagen worden, misschien in de bijstand terechtkomen en daardoor hun eigenwaarde verliezen. Ik denk dat het belangrijk is om te laten zien dat we in deze fase zoveel mogelijk mensen aangehaakt houden, zodat we niet over vier jaar weer programma's moeten opzetten om mensen die van de radar zijn verdwenen, boven water te krijgen en te laten meedoen.

Onze maatschappij is nu fundamenteel aan het veranderen. Er is meer aandacht voor autonomie van consumenten, professionals en organisaties. We moeten aan de slag met de vraag: Hoe kun je dat idee van professionele autonomie en zelfredzaamheid operationaliseren en waarmaken? Een andere ontwikkeling is de ICT. Dat gaat nu heel snel, mede door de coronacrisis. E-health was altijd heel moeilijk te implementeren, maar nu worden beeldconsulten ook gewoon betaald door verzekeraars. Corona heeft daarin een grote versnelling gebracht. Veel professionals waren daar echt geen voorstander van. Van onze medewerkers hoor ik nu dat het bij sommige cliënten wel werkt en bij andere niet. Het gaat om het doel van het contact. Voor terugkerende contacten kan beeldcontact een goed alternatief zijn. Maar als je het vertrouwen van iemand moet winnen, past het minder of helemaal niet. Je ziet ook dat sommige mensen best leerbaar zijn, terwijl we eigenlijk niet dachten dat dat nog kon. Het is vaak ónze overtuiging dat mensen het niet kunnen. Maar laat ze dat lekker zelf bepalen. Dan kan jij, de professional, de dingen doen waarmee je echt iets toevoegt.”

PARALLELSESSIE Y

GRIJZE DUURZAAMHEID

PETER BOERENFIJN

16:00 – 17:30

Hebben we een goed beeld van hoe de vergrijzende samenleving er straks uit ziet? Wat verwacht de nieuwe generatie ouderen over 15 jaar? Habion kiest als corporatie ervoor zich te richten op de woonfunctie, op flexibel inzetbaar vastgoed. De zorgaanbieders worden leveranciers van diensten die op basis van de veranderende vraag worden afgenomen.

SPREKER

Peter Boerenfijn
Bestuurder, Habion

Peter Boerenfijn is directeur-bestuurder van de woningcorporatie Stichting Habion en de Stichting Habion vastgoedsector sinds april 2008. Boerenfijn heeft ruimte ervaring in de wereld van de woningcorporaties, het openbaar bestuur en het volkshuisvestingsbeleid. Hij heeft een brede achtergrond in de volkshuisvesting en is o.a. directeur van de branchevereniging Aedes en bestuurder (en voorzitter) van Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties geweest. Daarnaast was hij commissaris bij Woningcorporatie Viveste in Houten.

HABION

<https://www.habion.nl/>

Habion

Habion biedt ouderen huisvesting waar ze zich thuis voelen. Verspreid over heel Nederland bezit Habion op ruim 120 locaties meer dan 12.000 wooneenheden voor ouderen; zelfstandige woningen en wooneenheden in verzorgingshuizen.

Het is hun missie om ouderen een veilig en comfortabel thuis te bieden. Extra aandacht is daarbij voor de kwetsbare ouderen. Bij het beheer en in de ontwikkeling van nieuwe projecten vraagt Habion regelmatig wat ouderen zelf willen en kunnen. Zo ontstaan nieuwe woonvormen en tevredener wonende ouderen.

Liv inn

Liv inn is een plek waar je betekenisvol leeft. Een plek met de gemeenschappelijkheid van een studentenwoning, de bedrijvigheid van een klein dorp en de geborgenheid van een huis. Een plek waar je eigenlijk tijd tekort komt, die families samenbrengt, met focus op wat je nog wél kan en waar elke vierkante meter wordt gebruikt om je kwaliteit van leven te verhogen.

Liv inn is het nieuwe wonen voor ouderen. Gelukkig en gezond ouder worden en zelf bepalen hoe jij dit wenst in te vullen. In Hilversum zijn in het voormalige verzorgingshuis Boomborg aan de Vaartweg ruim honderd toekomstgerichte sociale huurwoningen gerealiseerd met mooie gezamenlijke leefruimtes, waarbij je zorg kunt krijgen als dat nodig is en waar je als bewoners centraal én aan het roer staat.

Het hart, waar voorheen het restaurant zat, is als eerste opgeleverd. In dit hart is een leefkeuken, een huistheater, een familiekamer en een werkplaats/atelier gerealiseerd. Bewoners en buurt hebben de mogelijkheid om hier samen te komen. Ook de oude succesvolle Soos is terug. Tijdens de transformatie zijn de bewoners al druk bezig geweest. Zo is de Vereniging van Liv inn Hilversum opgericht en zijn er diverse 'teams' samengesteld die zich samen gaan richten op het leven in Liv inn Hilversum. Het tuinteam houdt zich bijvoorbeeld bezig met de tuin, het zorgteam met de zorg en er is een denktank van bewoners die nadenken hoe Liv inn Hilversum vorm gegeven moet worden.

ARTIKEL

<https://bit.ly/3l4GG5i>

Peter Boerenfijn: "Laat ouderen zélf uitvinden hoe ze zelfstandig in gezamenlijkheid kunnen wonen"

Kom bij Peter Boerenfijn niet aan met de bewering dat verzorgingshuizen na 40 jaar rijp zijn voor de sloophamer. Liever geeft de Habion-voorman bestaande gebouwen een tweede jeugd, en daarmee de bewoners. Die krijgen wat ze nodig hebben en organiseren de rest zelf.

'Jarenlang werkte ik in verschillende functies bij de Stichting Studentenhuisvesting Leiden. Na een directiefunctie bij brancheorganisatie Aedes kwam in 2006 Habion op mijn pad. Mijn interesse voor ouderenhuisvesting was eerder al gewekt toen mijn moeder in een verpleeghuis ging wonen. Haar kamergenoot schreeuwde voortdurend. Volgens het personeel had mijn moeder geluk dat ze niet op een vierpersoonskamer lag. Toen al dacht ik: dit kan toch anders?'

Badkamer te klein

'Kort na mijn aanstelling ontdekte ik dat de combinatie ouderen en wonen in sommige gevallen een aparte is. De ouderenzorg is volledig geprofessionaliseerd en geïnstitutionaliseerd. In verzorgingshuizen wordt bijna alles voor ouderen bepaald, van hoe hun dagbesteding eruitziet tot hoe laat ze naar bed gaan. Ook worden huizen na zo'n 40 jaar gesloopt, omdat ze functioneel zijn verouderd. Nieuwbouw vanwege een te kleine badkamer? Dit moest anders.'

Kapitaalvernietiging

'Er komen heel veel ouderen aan, van wie steeds meer mensen kwetsbaar zijn; ook vanwege hun vaak kleine pensioen. Dan heb je juist betaalbare gebouwen nodig waar mensen samen kunnen wonen. Als je thuiszorg en Wmo-voorzieningen concentreert op een plek waar het leuk en gezellig is, ben je spekkoper. En dan heb ik het nog niet over de efficiency voor onder meer de inkoopafdeling. Slopen is dan ook onnodig, allesbehalve duurzaam en in mijn optiek pure kapitaalvernietiging.'

Te sloop

'We hebben studenten van de Academie Bouwkunde in Amsterdam gevraagd sloopgebouwen te bezoeken en te kijken wat eraan mankeerde. Hun conclusie: met de stenen eigenlijk niets, wel met het gebruik. Hierop is Habion in 2013 het experiment Bejaardenhuis een tweede jeugd gestart, in verzorgingshuis De Benring in Voorst dat op de sloopnominatie stond. We hebben een bord in de tuin geplaatst met de tekst: 'wegens gebrek aan belangstelling te sloop'. Bewoners en inwoners van het dorp reageerden massaal.'

Juist een kleine douche

'Centrale vraag tijdens de hierop volgende inspiratiebijeenkomst was: hoe wil je oud worden? Zo'n 400 belangstellenden zorgden uiteindelijk voor wel 1000 wensen en ideeën. Duidelijk werd ook wat bewoners zélf wilden. Zo gaven ze bijvoorbeeld aan dat ze juist een kleine douche handig vonden, omdat ze zich zo aan twee kanten konden vasthouden aan de muur. Driekwart van alle veranderingen realiseer je dan ook door anders naar de situatie te kijken, een kwart door te moderniseren.'

Kansen pakken

'Zo'n nieuwe opzet is wennen, dat merk je. Een oudere heer zei: 'alles goed en wel met die 1000 wensen en ideeën, maar ik vertrouw de zorgorganisatie, gemeente en corporatie niet.' Daarop hebben wij gezegd: 'pak je kans. Vind samen uit hoe je dit gebouw wilt gebruiken: wij helpen je.' Habion heeft alleen op papier het gebouw in eigendom, het dagelijkse eigenaarschap ligt bij de bewoners en inwoners van Voorst. Wij hebben het project losgelaten, zonder het te laten vallen.'

Friet en bier

'Eind oktober is het gebouw officieel heropend. Naast ouderen wonen er in de aanleunwoningen ook jongeren, onder meer uit het nabijgelegen orthopedagogisch behandelcentrum De Beele. Een gezamenlijke woonzorgcoöperatie fungeert als overlegpartner met Habion en de twee betrokken zorgorganisaties. De afgelopen tijd is een enorme cohesie ontstaan. Bewoners en inwoners laten zich echt gelden. Tijdens de drukbezochte opening bijvoorbeeld wilden de mensen liefst een informeel praatje met friet en bier. Dat

gebeurde dus ook.'

Feestjes vieren

'Of gemengd groepswonen de oplossing is tussen zelfstandig thuis wonen en de kleinschalige woonsetting in een verzorgingshuis? Jongeren en ouderen gaan prima samen, zo is mijn ervaring uit bijvoorbeeld vergelijkbare projecten in Zwolle en Doetinchem. Voor jongeren geeft het een gevoel van veiligheid. Andersom zien ouderen het als een groot voordeel om andere gesprekken te voeren, nieuwe dingen te doen, meer te bewegen en meer contact met de buitenwereld te hebben. Ze zijn blij met de verbinding met jongeren en met de eventuele feestjes die ze samen kunnen vieren.'

Niet klagen

'Anders dan wat Den Haag voorschrijft, lossen wij het ouderenhuisvestingsvraagstuk liefst lokaal op. Het heeft geen zin om te klagen over bezuinigingen en dichtgetimmerde institutionele besluiten. De kunst is om met de mensen zelf uit te vinden hoe ze op de meest prettige manier zelfstandig in gezamenlijkheid kunnen wonen. Het lijkt zo mooi; de verzorgingsstaat waar iedereen volgens het gelijkheidsbeginsel recht heeft op een intramuraal pakket. Maar daarmee pakken we ook heel veel van de mensen af. Geef ouderen de zorg die ze nodig hebben en laat ze de rest zelf organiseren.'

'Geef ouderen de zorg die ze nodig hebben en laat ze de rest zelf organiseren'

Een beetje helpen

'Grootste opgave in de ouderenzorg, denk ik, is dat we niet te veel voor onze ouderen moeten zorgen. Help mensen een beetje om ze zo zelfstandig mogelijk te laten leven. Nu gaan mensen te vaak naar een verzorgingshuis om te sterven. Terwijl ze er eigenlijk naartoe moeten gaan om te wonen. Je zult zien: dan bloeien ze echt op.'

Reuring en privacy

'Waar ik van opbloeit en hoe ik zelf beter oud wil worden? Dan denk ik aan mijn studententijd. Het lijkt me geweldig die tijd weer te beleven van het in één huis wonen, het met elkaar eten, samen dingen doen, de ander te helpen, het jezelf kunnen terugtrekken als je dat wil. De combinatie van ongedwongen gezelligheid en samen zijn, van reuring en privacy spreekt me enorm aan. Daar teken ik voor.'

ARTIKELEN

Interview woningcorporatie Habion

Van verzorgingshuis De Boomburg naar Liv inn Hilversum

<https://www.sen-ver.nl/interview-met-woningcorporatie-habion/>

Verweg en dichtbij - Peter Boerenfijn en Dorte Kristensen

Hoe gebouwen veranderen naar hybride gebouwen als gevolg van COVID-10

http://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/93901178/20210116_Verweg_en_dichtbij_1M_Homes_v2.pdf

Een interview over zorg en wonen met Peter Boerenfijn, directeur Habion

<https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/een-interview-over-zorg-en-wonen-met-peter-boerenfijn-directeur-habion/>

PARALLELSESSIE Z

GEBIEDSGERICHTE AANPAK

KARIN SCHREDERHOF

16:00 – 17:30

Kwetsbare wijken vragen om een aanpak waarin sociale en fysieke ingrepen gecombineerd worden. In de praktijk blijkt het lastig om zo'n domeinoverstijgende en gebiedsgerichte aanpak op te zetten. Wethouder Karin Schrederhof heeft een schat aan ervaring opgedaan in het fysieke domein tijdens de vorige twee golven van wijkvernieuwing. In Delft combineert ze het fysieke en het sociale domein in haar portefeuille Wonen en Zorg.

Karin Schrederhof
Wethouder Wonen, Zorg, Onderwijs en Sport, gemeente Delft

Karin Schrederhof is wethouder Wonen, Zorg, Onderwijs en Sport in Delft. Ook is zij gebiedswethouder voor Delft West. Ze zet zich in voor een gezonde stad waar het goed wonen is voor jong en oud. Eerder werkte zij als bedrijfsdirecteur Rotterdam Zuid bij Vestia, was zij directeur van Woonbron en directeur bij Vereniging Sociale Verhuurders Haaglanden.

Arjan Primus
Programmamanager Langer en Weer Thuis, gemeente Delft

Opgegroeid in Helmond met een zeer maatschappelijk betrokken vader als voorbeeld, is Arjan als vanzelf na zijn studie Bedrijfskunde op zoek gegaan naar een maatschappelijk opererende sector om daar zijn carrière te starten. Dat werd de volkshuisvesting. Een sector met een duidelijke opgave en een belangrijke publieke taak. Hij heeft ervaring zowel als manager als beleidsadviseur. Rode draad daarbij is, dat het behalen van resultaat waar de klant profijt van heeft, voorop staat.

Karin en Arjan nemen ons mee in de wijze waarop in Delft richting wordt gegeven aan de gebiedsontwikkelingen, juist door samen op te trekken met de partners en Zorg en Wonen.

Vraagstukken die voorbij komen zijn:

- Hoe zorg je dat de diverse partijen dezelfde taal spreken en begrip krijgen voor elkaars opgaven?
- Hoe pak je als centrumgemeente de juiste rol? Niet dwingend, maar regisserend en faciliterend.
- Hoe maak je slim gebruik van de zorgregio en het zorgkantoor?
- Hoe vertaal je al deze wensen naar gebiedsontwikkelingen?

Deze aanpak leidt tot mooie resultaten. Een aantal van de projecten waar ze trots op zijn, zullen zeker de revue passeren.

Koppelen van fysiek en sociaal in kwetsbare Delftse wijken

Interview met Karin Schrederhof, wethouder Wonen, WMO en Sport, gemeente Delft

Er lijkt een nieuwe fase van brede wijkvernieuwing te zijn aangeboden. Wat valt u op in vergelijking tot de vorige periodes van wijkontwikkeling?

“Ik merk dat naarmate de opgave complexer werd, de financiële armslag minder is geworden. In de Stadsvernieuwing (jaren 70-80) was de opgave vooral om slechte woningen te slopen of te renoveren en

nieuwbouw te realiseren. Veel complexer werd het niet. Maar wat we financieel konden doen, daar durf je nu niet over te dromen. Tijdens de Stedelijke Vernieuwing (jaren 90-00) werd de opgave al complexer, maar was de financiële slagkracht al wat minder groot. Maar wel steviger dan nu.

We hebben nu simpelweg minder te besteden, terwijl de opgaven waar we voor staan nog vele malen complexer zijn. Denk aan veiligheid en ondermijning, vraagstukken rond ouderen (zoals Langer Thuis), maar ook grote concentraties van kwetsbare groepen in de wijk. Gemeenten en corporaties zijn op financieel gebied haast niet in staat om al die vraagstukken op te lossen. Gemeenten hebben sinds de decentralisaties in 2015 te weinig te besteden en de rol en scope van corporaties is veel smaller geworden. Krachtige bewoners kom je haast niet meer tegen in kwetsbare wijken. Ondanks hun financieel kwetsbare positie zijn corporaties nog altijd de hoeder van het sociale huursegment, ook in de kwetsbare wijken. Maar wie is de hoeder van de middenhuur? Wie voelt zich daar verantwoordelijk voor? Hier zouden institutionele beleggers (vooral de pensioenfondsen) nog meer een rol kunnen spelen.”

Kunt u een voorbeeld geven? In welk domein is een financiële impuls nodig?

“Bijvoorbeeld in de ouderenzorg, op het raakvlak van wonen en zorg. Het zorgkantoor heeft zijn Regiovisie gepresenteerd en daarin staat dat er ontzettend veel intramurale plekken én zelfstandige woningen voor ouderen bij moeten komen. Deze discussie speelt ook op Rijksniveau en ik hoop dat met de regeringsvorming er meer beweging in komt. Het sociaal domein heeft op dit vlak hulp nodig. Ik pleit daarnaast voor een beweging terug naar de brede rol van woningcorporaties. Met daarbij de voorwaarde dat corporaties (en andere partijen) bij moeten gaan bouwen, want anders komen we er niet.”

U beheert de portefeuilles Wonen, Wmo en Sport. Hoe werkt de combinatie Wonen en Wmo bij u?

“De combinatie Wonen en Wmo in één portefeuille komt in Nederland weinig voor. De twee domeinen zijn al geruime tijd sterk met elkaar verbonden, dat zit in het DNA van deze gemeente. Voor Wonen verantwoord ik me dan ook in de commissie Wonen én Sociaal Domein, wat helpt om de verbinding tussen beide domeinen te maken. De combinatie komt bijvoorbeeld goed tot haar recht in de ‘Langer Thuis’- en ‘Weer Thuis’-agenda’s. We hebben met de corporaties, zorg en cliëntenorganisatie in beeld gebracht wat er moet gebeuren. Deze twee agenda’s hebben we gezamenlijk opgesteld en worden mede gefinancierd door corporaties en zorginstellingen. Eén programmamanager overziet de uitvoering, waardoor ze ook in het fysieke domein heel secuur omgaan met de combinatie wonen en zorg.”

Welke partijen ziet u als kansrijk om mee te investeren in deze agenda’s?

“Binnen Langer Thuis gaat het over wat voor soort woningen je gaat bouwen en hoe lang mensen nog zelfstandig thuis kunnen wonen. De kwetsbaarheid van de corporatiesector is hier minder aan de orde. Een deel van de bestaande corporatiewoningen is al geschikt voor ouderen en de nieuwbouw ook. De Langer Thuis-opgave vraagt volgens mij om uitbreiding naar institutionele beleggers omdat het voor een deel om koopkrachtige ouderen gaat die voor hen heel interessant kunnen zijn.

In de uitstroom uit maatschappelijke opvang en beschermd wonen komt de kwetsbaarheid van de wijken met veel corporatiebezit naar boven. Mensen die uitstromen uit voorzieningen en beschermd wonen komen in de corporatiewijken te wonen die al kwetsbaar zijn. We hebben met elkaar afgesproken dat de zorgcomponent voor deze doelgroepen goed moet zijn geregeld en dat het vangnet in de wijk sterk moet zijn. Daarnaast hebben wij een goed convenant zorgafhankelijke doelgroepen. Het zou helpen als de corporatiewijken minder kwetsbaar waren en als corporaties daar een deel van de sociale voorraad kunnen vervangen door middenhuur of koop. Idealiter doen ze dat zelf en compenseren ze dat in wijken waar weinig sociale huur staat. De corporaties moeten daar wel de ruimte voor krijgen.

Welke lessen uit de Stadsvernieuwing en Stedelijke Vernieuwing zou u willen meenemen?

“Ten eerste werkten we toen al gebiedsgericht en die ervaringen zijn nog altijd relevant voor de vraagstukken die nu op ons afkomen. We waren toen fysiek aanwezig in de wijk, waardoor je als gemeente en corporaties zichtbaar bent voor bewoners. De verbinding tussen de leefwereld van bewoners en systeemwereld van gemeente en andere organisaties komt dan natuurlijker tot stand. Ten tweede werd de verantwoordelijkheid voor de opgaven destijds niet hiërarchisch, maar vanuit de inhoud bepaald. De projectleiders stadsvernieuwing waren niet de baas van de partners aan tafel. Zonder duidelijke gezagsrelatie is het wel belangrijk dat je snel bestuurlijk kunt opschalen, mocht dat nodig zijn. Daardoor blijf

je niet eindeloos overleggen, maar hak je knopen door. In Delft werken we met gebiedswethouders zonder vergaand mandaat, dus de mogelijkheden om op deze manier te werken zijn aanwezig.

Ten slotte is het belangrijk om elkaars taal te spreken. Gebiedsgericht werken betekent dat verschillende domeinen met elkaar in aanraking komen. Maar het fysieke en sociale domein hebben hele verschillende tijdshorizonnen: vastgoedplannen zijn langjarig en zorg kijkt vooral naar de kortere termijn. Het helpt om plannen met elkaar te delen, daarom ben ik ook zo blij met de Regiovisie van ons zorgkantoor. Maar elkaars taal spreken is nog niet vanzelfsprekend: dat was toen al lastig en dat is het nog steeds.

Het begint bij de kruisbestuiving van mensen. Als je in een wijk werkt, heb je een ongelofelijke nieuwsgierigheid voor alle domeinen nodig. Vaak hoor je ook dat gebiedsgericht werken meer tijd kost. Wij zijn in één wijk weer begonnen met een leefbaarheidsoverleg en dat werkt juist als een tierelier. Dit soort overleggen één keer per kwartaal invoeren heeft veel meerwaarde. Hiervoor hoef je de organisatie niet te kantelen en hoef je ook niet aan bestaande structuren te sleutelen. Het ‘harkje’ mag best traditioneel zijn, als je maar op gebiedsniveau overleg voert en mensen die daar al werken steunt om de goede dingen te doen.”

Waar moeten we de komende jaren aan werken binnen de domeinoverstijgende gebiedsgerichte aanpak?

“We hebben een aantal gebieden uit onze vingers laten glijpen terwijl we zo goed bezig waren. Het instrumentarium uit de Stadsvernieuwing en Stedelijke Vernieuwing kennen we nog, maar nu is het zaak om die instrumenten weer op te poetsen.

Maar het blijft ook een geldkwestie. Het is goed dat het Rijk al iets probeert met tijdelijke subsidies, zoals de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken en het Volkshuisvestingsfonds, maar er is structurele financiering nodig. Het lijkt soms een soort beautycontest geworden: wie haalt het wel en wie haalt het niet bij de aanvraag van de subsidies? We moeten zoeken naar nieuwe vormen om de aanpak in kwetsbare wijken langjarig te financieren.”

A series of horizontal lines for writing, starting from the top of the page and extending down to just above the footer. The lines are evenly spaced and cover most of the page width.

A series of horizontal lines for writing, starting below the header and ending above the footer.

A series of horizontal lines for writing, starting from the top of the page and extending to the bottom, providing a template for text entry.